

Спиридон Ганев Райчев е роден на **12 април 1869 г.** в **Сливен**. Той е първото от деветте деца на Ганю и Марийка Райчеви. Макар и неграмотни, родителите му са с прогресивни разбирания и възпитават децата си в любов към знанието и просвещението. Сам Спиридон Ганев подпомага братята и сестрите си да получат образование, а двама от тях издържа до завършване на висшето им образование в чужбина.

Основно училище завършва в родния си град. Там започва и средното си образование, последните два класа на което завършва в **Пловдивската мъжка гимназия**. Математическите му способности се проявяват още тук и се повлияват благотворно от учителя му, известния чешки математик **Антон Шоурек**. Плодотворните им контакти продължават и по-късно при съвместната им преподавателска дейност в Софийския университет, както и при учредяването и дългогодишното ръководство на Физико-математическото дружество в София.

През **1888 г.** Спиридон Ганев следва математика в **Прага**, а през следващата година заминава за **Белгия**, където завършва висше образование по математика и физика. През **1893 г.** в град **Лиез** защитава докторска дисертация по математика.

След завръщането си в България той е назначен за учител в **Софийската мъжка гимназия**, а скоро след това и за **хоноруван доцент** в **Софийския университет**. През **1897 г.** става професор по **висша алгебра** и **аналитична механика**. През **1900 г.** е изпратен на едногодишна специализация в **Лайпциг**. Участва като делегат на университета на третия и четвъртия международни конгреси по математика, проведени съответно в **Хайделберг** и Рим.

Освен на работата **„Върху алгебрическото решение на кубическото уравнение“** Спиридон Ганев е автор на множество статии и рецензии, публикувани предимно в **Списание на Физико-математическото дружество** в София, и на учебници. Заедно с **Г. А. Миндов** превежда курса **„Алгебра и задачник за средните училища“** на **Емил Борел**. В предговора, написан от самия автор, се казва:

„Съществена черта в реформите е по-тясното сближение на математиката и действителността... Тези реформи дадоха вече отлични резултати във Франция и аз не се съмнявам, че същото ще бъде и в тази хубава страна България. Ще се считам много щастлив, ако това българско издание на моя учебник може да принесе полза за прогреса на научната култура в нея. Париж, 21 май —3 юни 1910 г.“

В университета Спиридон Ганев остава до 1911 г. След това постъпва на работа в Българската народна банка на длъжност началник отдел „Финансови изучавания“. Тук той публикува в бюлетините на банката, във френски списания и в нашия ежедневен и периодичен печат множество статии върху финансовото и икономическото положение на страната. Значителен брой от тях са насочени срещу репарациите, с които нашата страна е била обременена след Първата световна война. Предмет на много от публикациите му са разширяване на спестовността и нуждата да се поеме от държавата застрахователното дело. На работа в Българската народна банка той остава до пенсионирането си през 1925 г.

Спиридон Ганев работи за делото на народните читалища. Участва в дейността на славянското дружество „Зора“ и на читалище „Славянска беседа“ в София. Провъзгласен е за почетен член на народното читалище „Зора“, на което прави многократни дарения, а приживе му предоставя и ценна част от библиотеката си.

Участвал е в Балканската и в Първата световна война и е награждаван с орден за храброст. Умира на 1 ноември 1961 г. в София.

Научните интереси на Спиридон Ганев в областта на математиката са тясно свързани с преподавателската му дейност, както и с проблемите на образованието в България. Той е един от учредителите на Физико-математическото дружество в София (основано на 2 февруари 1898 г.), като е негов председател през периода 24 ноември 1909 г. — 24 октомври 1910 г. Голям е приносът му в издаването и редактирането на списанието на дружеството, започнало да излиза през 1904 г. Така измежду балканските математици и физици, българските първи се организират в дружество и започват издаването на свой печатен орган.

На страниците на списанието Спиридон Ганев се изявява като научен и обществен деятел, съзнаващ нуждата от реформи в образователната система и по-специално в преподаването на математиката. Той изучава задълбочено опита на по-напредналите страни, като Франция, Русия, Германия, Австрия и др., и се стреми да го приложи творчески съобразно особеностите на българското училище. Той пръв излага и защитава необходимостта от въвеждането на понятието функция в елементарната алгебра:

„Спиридон Ганев напомни практическата посока в преподаване то на елементарната математика, както и прекалената краткост на програмата, върху което е обръщал нееднократно вниманието на дружеството и при други случаи. Той сега се спря по-надълго върху въвеждането на понятието функция в елементарната алгебра, изтъкна значението на функционалното мислене и голямата полза от него за обобщаване и свързване на въпросите в елементарната математика и съществената им връзка с другите науки и практиката. След като показва как можем да използваме графическото представяне на по-простите функции, той се занима особено с преподаването на максимум и минимум и с възможността да се въведе много лесно и просто и понятието производна при това преподаване. За реализиране на такава главна реформа в преподаването Спиридон Ганев изброи някои промени в досега преподавания материал по алгебра, които се отнасят, от една страна, до премахването или съкращаването на някои части от нея, а от друга, в съответно елементарно въвеждане на понятието за функция“ (Спис. Физ.-мат. д-во, год. III, с. 480).

На общото годишно събрание на Физико-математическото дружество в София; състояло се на 2 февруари 1908 г., Спиридон Ганев прави предложение дружеството да свика и организира събор на учителите по математика и физика и на любители математици, който да се занимае с терминологията и обучението по математика в училищата. Предложението е одобрено и прието. На друго събрание на дружеството той излага целите на Международната комисия за математическо образование и предлага да се създаде българска подкомисия, с което

„България да отговори на направената и чест и да вземе участие в международното предприятие за анкета на математическото образование във всички културни страни на света” [15].

Икономическите затруднения, предхождащи Първата световна война, се отразяват върху работата на дружеството. Липсата на кредит затруднява издаването на списанието му. Като председател на дружеството, Спиридон Ганев многократно се обръща към Министерството на народното просвещение и настоява за отпускане на по-рано даваната субсидия. Усилията му се увенчават с успех и след двугодишно прекъсване министерството предвижда в бюджета си за 1910 г. необходимите средства.

По време на целия си творчески път проф. д-р Спиридон Ганев се изявява като неуморен просветител и радетел за обновяване и усъвършенстване на българската образователна система.

ПУБЛИКАЦИИ НА С. ГАНЕВ

1. III международен конгрес на математиците. — СФМД, год. I, 23—24
2. Едип нов хиперболограф. — СФМД, год. I, 71—73.
3. George Salmon. — СФМД, год. 1, 81.
4. Wilhelm Schell. — СФМД, год. I, 82.
5. Немско дружество за подигане обучението на математическите и естествените науки. — СФМД год. I, 107—110.
6. Тангентата като основа на гониометрията. — СФМД, год. I. 150—153.
7. Една нова метода за преподаване на елементарната геометрия. — СФМД, год. II, 121—130.
8. Математиката в новата френска програма за средните училища. — СФМД, год. II, 169—177 367—376, год. III, 49—62.
9. Интегриране на обратните функции (заета). — СФМД, год. II, 239—241.
10. Понятие за производна в средното образование. — СФМД, год. III, 425—435.
11. Немското дружество за подигане обучението на математическите и естествените науки. — СФМД, год. III, 462
12. Диференциално и интегрално смятане в средните училища. — СФМД, год. III, 466—467.
13. Няколко думи за конкурсните изпити за стипендии във висши учебни заведения. — Списание „Училищен преглед”, год. III, 62—65.
14. IV международен конгрес в Рим. — СФМД, год. IV, 27—50.
15. Международна комисия за математическо образование. — СФМД, год. IV, 187—191, 197—203.
16. Henri Poincaré, член на Френската академия (съобщение). — СФМД, год. IV, 256.
17. Елементите на инфинитезималния анализ в руските средни училища. — СФМД, год. IV, 316—318.
18. Първи конгрес на италианското математическо дружество (приети реформи за средните училища). — СФМД, год. IV, 318—319.
19. Laisant C. A. Първо научно обучение (преведена). — СФМД, год. V, 1—11.

20. Върху една аналогия между два въпроса от механиката. — СФМД, год. V, 28—31.
21. Шишковский Б. А. Нов възглед върху втория закон на термодинамиката (преведена). — СФМД, год. V, 31—33.
22. Проект за нов учебен план по математика в гимназиите. — СФМЛ, год. V, 155—163.
23. Реформа на математическото образование в Маджарско. — СФМД, год. V, 246—249.
24. Новата програма на нашите гимназии. — СФМД, год. V, 249—254.
25. Реформеното движение в математическото образование в Немско. — СФМД, год. V, 313—330, год. VI, 1-31.
26. Две думи върху учебния план по математика в гимназията. — СФМД, год. VI, 88—91.
27. Понятието за функция в новия учебен план на австрийските средни училища. — СФМД, год. VI, 126—131.
28. За проекто-програмата по математика на Министерството на Народното Просвещение. — СФМД год. VI, 217-222.
29. Бележки върху предходната (Наследников, год. VI, стр. 223—230) статия относно проекто-програмата по математика. — СФМД, год. VI, 230—232.
30. Академически конкурс (съобщение). — СФМД, год. VI, 254—255.
31. Математично-историческа изложба в Ню-Йорк (съобщение). — СФМД, год. VI, 255.
32. Нова метода за изучаването на геометрията. — Списание „Училищен преглед“, год. V, 566—571
33. Нещо за новите геометрии.—Списание „Училищен преглед“, год. VI, 209 — 220.
34. Poincare H. Хипотезата на Quanta'та (преведена).— СФМД, год. VIII, 141 — 145, 367—377.
35. Emile Borel. Алгебра и задачник за I клас на средните училища, с предговор от автора, наредили според последното френско издание на съставените за реформираното математическо обучение учебници: *Algebre, premier cycle, Algebre, second cycle* д-р С. Ганев и Г. А. Миндов.
36. Emile Borel. Алгебра и задачник за II клас на средните училища, с предговор от автора, наредили според последното френско издание на съставените за реформираното **математическо** обучение учебници; *Algebre, premier cycle, Algebre, second cycle* д-р С. Ганев и Г. А. Миндов.

Мирослав Танушев, Любомир Марков